

Slovenski dom

Štev. 60.

V Ljubljani, torek 15. marca 1938.

Leto III.

Hitlerjev prihod na Dunaj je zapečatil usodo Avstrije

Dunaj je včeraj z ogromnimi manifestacijami sprejel poglavarja velike Nemčije

Včeraj popoldne ob 15.30 je poglavar 75 milijonske združene velike Nemčije prišel v nekdanjo avstrijsko prestolnico — Dunaj in s tem svojim pohodom na Dunaj zapečatil usodo Avstrije, ki je od zdaj naprej samo še pokrajina velike nemške države in bo nosila ime Ostmark — Vzhodna marka.

Hitler je odpotoval včeraj ob 10.40 iz Linza proti St. Pöltnu v najlepšem sončnem dnevu. Ze zarana se je prebivalstvo Linza zbralo v velikem številu na glavnih ulicah, po katerih se je kasneje pomikal Hitlerjev sprevod. Ko je Hitler stopil v avtomobil, mu je prebivalstvo priredilo zelo navdušene ovacije, ki so trajale ves čas vožnje po mestu.

Priprave za sprejem na Dunaj

V zvezi s pričakovanim prihodom kanclerja Hitlerja na Dunaj so odredili, da se ima v vseh podjetjih ob 12 ustaviti delo. Vodstvom vseh podjetij so dali na znanje, da morajo priznati delavcem mezde za te proste popoldanske ure.

Ze od zgodnjega jutra se je opazila na dunajskih ulicah velika živahnost. Množice so se kakor reke zlivale v središče mesta. Okoli polne so bile zasedene vse ulice, po katerih naj bi šel Führer na svojem pohodu. Na Ringu in v večini ulic, ki so v zvezi z ulicami in cestami iz Linza, so stali ljudje že po več ur in čakali, čeprav so pričakovali Hitlerja šele popoldne. Vse mesto je bilo v hitlerjevskih zastavah, zastavicah in napisih. Za Hitlerjev prihod so bile izdane posebne varnostne uredbe in so od jutra dalje nad Dunajem krožila številna bombna letala ter nadzorovala zbiranje množic. Varnostno službo so uredili strokovnjaki nemške policije pod vodstvom vrhovnega vodje Himmlerja in vrhovnega načelnika narodnosocialističnih napadalnih oddelkov Lutzea, ki je včeraj prišel z letalom na Dunaj.

Hitler eva pot po sodni Avstriji

Prvi del vožnje do nižjeavstrijskega mesta St. Pöltna je bil za Führerja pravi triumf v manifestacijah in navdušenju ter hvalečnosti avstrijskih Nemcev do Führerja. Ljudje so navdušeno vzklikali: »En narod, ena država, en vodja!« Hitler se je ustavil v St. Pöltnu več kakor eno uro, nato je pa nadaljeval vožnjo na Dunaj. Na tej vožnji se ni nikjer več ustavljaj.

Cez Schönbrunn na Dunaj

Hitler se je zgodaj popoldne pripeljal s svojim spremstvom v Schönbrunn, od tu pa po novih določenih cestah v središče mesta. Sodijo, da ga je na Dunaju po raznih ulicah in trgih, razen vojaštv ter hitlerjevskih oddelkov, pričakovalo kaka dva in pol milijona ljudi.

Po vseh cestah, koder se je peljal avtomobilski sprevod s Hitlerjem, so bile postavljene nepretirane vrste vojaštva v popolni vojni opremljeni, za vojaštvom je stala šolska mladina, za njo hitlerjevske mladinske organizacije, za temi narodnosocialistični napadalni oddelki in šele za vso to zvezo Hitlerjevo gardo je prišlo drugo občinstvo.

Zvonovi zvonijo...

Ob 17 so zadoneli zvonovi vseh dunajskih cerkva in naznanili milijonom dunajskega prebivalstva, da prihaja novi vladar v prestolnico bivše svobodne Avstrije.

Hitler se je pripeljal na Dunaj ob 17.45. Dunajski župan dr. Neubacher je v družbi mestnih svetnikov želel Hitlerju dobrodoščilo, množica mu je pa navdušeno vzklikala. Hitler je stoječ v odprtem avtomobilu obvozel ves trg. V istem avtomobilu je bil zvezni kancler dr. Seyss-Inquart, ker ga je Hitler povabil k sebi. Navdušenje množic je bilo povabil k sebi. Navdušenje množic je bilo povabil k sebi.

Zmagovito napredovanje španskih nacionalistov proti morju Francove čete na meji Katalonije

Salamanca, 15. marca. o. Nacionalistična vojska je zadnje dni nezadržno prodirala na vsem bojišču od Teruela do Saragose proti morju. Zavzela je ob slabem odporu rednih veliko važnih postojank ter bila včeraj oddaljena samo še 30 km od katalonske meje. Kaže, da bodo Francove vojske dosegle v kratkem namen, ki so si ga zastavile: predreti do morja in ločiti Valencijo od Barcelone.

Nacionalistično vrhovno poveljstvo sporoča naslednje:

Ustavili smo zmagovito prodiranje na aragonski fronti. Zavzeli smo Conventio del Olivar, Torre de la Carea, Montalban, Vertice del Horua, Morotrier in Saetago. Dalje smo zavzeli Campo Bijar, rudnike in vasi Utrilla, Escuda, Castello, Samper de Calanda in smo tako zvezali med seboj kolone, ki se bore na severni strani in v sredini fronte. Naše čete so ujele mnogo sovražnih vojakov. Izgube sovražnika so strašne. Ob času, ko to poročamo, prodiranje naših čet še traja.

Daroca, 14. marca. AA. Havasov posebni dopisnik poroča, da je bil najpomembnejši včerajšnji dogodek srečanje med tremi armadnimi zbori, ki vrše vojaške operacije na aragonski fronti. Nacionalistične čete prodirajo na vseh frontah z isto hitrostjo. Svoji so segale nacionalistične čete na severu do Ria Martina in čez Jihar na jug do vasi Alcorisa na cesti Caminreal-Alcanie.

bilo tolikšno, da je policija le s težavo vzdrževala red.

Ob 17.45 se je Hitler pokazal na Schwarzenbergovem trgu, ki je bil nabito poln ljudi. Po prihodu je Hitler obhodil častno četo avstrijske garde in elitne nemške čete. Množica je neprestano navdušeno vzklikala voditelju. Potem se je Hitler odpeljal v hotel Imperial, kjer se bo nastanil. Množica je nato odhitela proti hotelu in vzklikala Hitlerju, hoteč ga priklicati na balkon. Ob 18 se je Hitler prikazal na balkonu in pozdravil množico, ki mu je prirejala frenetične ovacije.

Hitlerjev govor dunajskim množicam:

»75 milijonov Nemcev prisega na nemško slogo«

Pred hotelom »Imperial« je bila postavljena častna četa nemške in častna četa avstrijske vojske. Hitler je stal na odprtem avtomobilu in pozdravljaj z iztegnjeno roko. Navdušenje množic je doseglo ob njegovem prihodu višek, ki že ni bil podoben ničemu človeškemu. Do neba se je dvigalo eno samo silno, nerazločno rjojenje in tuljenje.

Hitler se je pozdravil z navzočnimi dostojanstveniki, potem pa odšel v hotelsko dvorano, kjer so ga čakali člani avstrijske vlade, dunajske občine ter nemški in avstrijski generali. Nato je stopil na balkon in pozdravljaj stotisočglavo množico. Ko so se ljudje pomirili, je Hitler spregovoril:

»Nemški rojaki! Rojakinje! To, kar v tem trenutku občutite, sem v teh petih letih tudi jaz sam najgloblje doživljal. To je veliki zgodovinski preokret, ki ga je doživel ves nemški narod. Ne samo dva milijona tega našega mesta, nego 75 milijonov nemškega naroda v zedinjeni državi doživlja to zgodovinsko spremembo. Vsi nosijo danes v svojem srcu zaobljubo: naj pride karkoli, Nemcija, kakršna je danes, ne bo nikdar več zlomljena in raztrgana. Nobena sila, nobeno trpljenje, nobeno nasilje ne more zlomiti te prispege. To prispego danes verno izgovarja ves nemški narod od Königsberga in Hamburga do Dunaja!«

Po njegovem govoru so množice zopet bruhale v silovito odobravanje. Hitler se je potem umaknil v hotelske prostore, toda moral je znova na balkon, da je odzdravljaj ljudstvu. Šele pozno v noč se je posrečilo ljudi toliko pomiriti, da niso več zahtevali, naj se Hitler pokaže. Prepevali so kar naprej hitlerjevske himne in pesem »Deutschland über alles«. Dunaj je po še dolgo odmeval od manifestacij, ki so se po nekaterih predelih sprevergle v razbijanje in ropanje judovskih trgovin ter v napade bivših pristašev prejšnje avstrijske vlade.

Beograd pozdravlja konec Avstrije

Beograd, 15. marca. m. Z zadnjimi dogodki v Avstriji se bavi ta današnja tukajšnja jutranjika »Vreme« in »Politika«. O priključitvi Avstrije k Nemčiji piše »Vreme« med drugim v svojem uvodniku pod naslovom »Konec Avstrije« tole:

Mi smo z velikim zadovoljstvom zabeležili poročilo, da je dala nemška vlada popolno zagotovilo Pragi, da ne bo prestopila českoslovaške meje. Odveč bi bilo omenjati, da je bilo takšno jamstvo dano tudi naši vladi, da Nemčija ne bo kršila varnostni jugoslovanske meje. Dovolj bi bilo v ostalem opozoriti tudi na slovesno besedo, ki jo je dal Hitler dr. Stojadinoviču ob priliki njegovega obiska v Berlinu in ob navzočnosti naših časnika, da je v interesu Nemčije močna Jugoslavija. Zaradi tega so prijateljski odnosi med Nemčijo in Jugoslavijo samo še okrepjeni. Jugoslavija ima danes na svoji meji prijateljski nemški narod. Avstrije danes ni več. To je dejstvo. Habsburška dinastija je pri nas zapustila najžalostnejši spomin. Avstrijski duh ni izzval niti ene lepe misli v naših duhovih. Dunaj ni bil samo mesto Mozarta in Straussa, temveč tudi gadije gnezdo, iz katerega je bila ogrožena naša svoboda in naš razvoj. Bil je vedno centrala za kovanje svetovnih intrig proti nam. Služil je svetovnemu tisku kot trobenta za razširjanje laži. Celo po svetovni vojni je bil ta Dunaj zaželeno pribežališče ekstremistov, teroristov, komunistov

ter elementov, ki so služili cilju, kako bi porušili našo državo. Razni Perčevići so se na Dunaju počutili ko doma. Danes je prišel konec temu izdajstvu, tem intrigam in lažem. Konec je težnji za restavracijo Habsburgovcev. Morali so se razbežati na vse strani po svetu. Dunaj za nas ni več mesto mržnje. Pa tudi za naše sorojake na Koroskem — verujemo — bodo nastopili boljši dnevi, kakor pa so zanje bili pod tlačanstvom g. Schuschnigga.

Današnje svečanosti

Dunaj, 15. marca. Uradni Hitlerjev sprejem je napovedan za danes ob 11, ko se bo voditelj velike Nemčije udeležil spominke svečanosti pred spomenikom padlih junakov na Heldengedenk-Platzu. Tam bo velika vojaška parada, pri kateri bo Hitler sprejemal poklone dostojanstvenikov in oblaščnikov.

Nag'la hitlerizacija Avstrije

Monakovo, 15. marca. AA. Havas. Včeraj je prišlo v Monakovo nekaj oddelkov avstrijske vojske. Prebivalstvo jih je navdušeno pozdravilo. Pred mikrofonom radijske postaje je govorilo več avstrijskih vojakov, ki so pozdravljali svoje nemške tovariše.

Dunaj, 15. marca. AA. Havas. Da preprečijo beg kapitala in onemogočijo nemir, ki vlada na denarnem in finančnem trgu, so oblasti izdale potrebne ukrepe.

Danes je poslanik von Papen dopotoval z letalom na Dunaj.

Zunanji minister von Ribbentrop se je včeraj opoldne pripeljal z letalom na Dunaj v spremstvu več uradnikov zunanjega ministrstva.

Za novega župana je zvezni kancler Seyss-Inquart imenoval nacionalnega socialista dr. Neubauerja. Nacionalno-socialistični voditelj dunajskega okraja je prepovedal članom stranke, da iz lastne pobude in brez posebnega dovoljenja razlašajo ljudi in jih zapirajo ter ropajo trgovine.

Posebni Hitlerjevi oddelki so včeraj dopoldne zasedli na Eisener-Ringu dom avstrijske legitimistične organizacije.

Himmler je imenoval Kattenbrunnerja za šefa avstrijskih napadalnih oddelkov.

Po obvestilu prosvetnih oblastev bodo vse dunajske šole do nadaljnjega zaprte.

Jude ven!

Dunaj, 15. marca. AA. Iz uprave so že pričeli odstranjevati Jude. Mnoge uradnike židovskega pokolenja so upokojili in nadomestili s člani nacionalno-socialistične stranke.

Poročajo o novih izpremembah, ki naj Avstrijo popolnoma germanizirajo. Razpuščena je socialistična fronta dela. Iz avstrijskih telovadnih in sportnih društev, ki so prišla pod upravo nacionalnih socialistov, so pa izključeni Judi. V ustanovah za prvo pomoč smejo v bodoče delovati samo arijski zdravniki.

Z uredbo pravosodnega ministrstva so odstavljani vsi židovski sodniki in državni tožilci.

Pred sprejetjem državnega proračuna

Beograd, 15. marca. m. Proračunska razprava v narodni skupščini je snoči trajala pozno v noč. Narodna skupščina je razpravljala o finančnem zakonu. Številni govorniki so v svojih izjavah omenjali tudi zadnje dogodke v Avstriji ter se pri tem dotaknili tudi vprašanja, kaj bo z našo narodno manjšino na Koroskem. Proračunska razprava o finančnem zakonu se danes nadaljuje. Ko bo končana, bo sledilo takoj končno glasovanje o državnem proračunu.

Kola ne za narodne borbe

Beograd, 15. marca. m. V zadnjih izpreminjavalnih predlogih, ki jih je sprejel finančni odbor in bodo sprejeti tudi v skupščini, je tudi predlog, v katerem ima vojno ministristvo pooblastilo, da sme izdati spominke kolajne za vse vojake in civiliste, ki so se odlikovali tudi po svetovni vojni od 11. novembra 1918 do 5. maja 1920 v bojih na Štajerskem in Koroskem, Prekmurju in Medimurju ter so s tem doprinesli veliko delo za obrambo domovine. Obliko teh kolajn bo predpisal vojni minister.

Vesti 15. marca

Na kongresu česke socialistične mladine je podpredsednik vlade, minister Behine izjavil, da česka socialno-demokratska stranka zavrta sleherno sodelovanje s komunisti po vzorcu kake ljudske fronte.

Dunajska policija ne bo smela več uporabljati gumijevk za razganjanje državljanov, marveč bo oborožena samo z revolverji. Tako je odredil vodja nemške policije Himmler, češ da obdelovanje z gumijevkami nasprotuje nemškemu pojmu o časti.

Velike vaje ameriškega vojnega brodograja so se začele v nedeljo zjutraj ob kalifornijski obali. Udeležuje se jih 160 vojnih ladij in 15.000 mož posadke. Proti dosedanjim navadam ne sme topol spremljati brodograja niti en sam časnika ali fotograf.

Spor med Litvo in Poljsko je izbruhnil, ker je litvansko vojno ministristvo v obmejnem pasu pri Vilejki zbralo precej vojaštva, zaradi česar pravijo Poljaki, da je njihova varnost ogrožena. Z drugimi besedami bi se to reklo, da ovca ograza volka.

Vsi Jude v Avstriji, ki so poljski državljani, se bodo v kratkem preselili v domovino. Takih Judov je v Avstriji čez 30.000. Njihova vrnitev bo nedvomno vzbudila nov val odpora proti Judom na Poljskem.

450 milijonov jenov (ok. 5 milijard dinarjev) kapitala bosta imeli novi japonski družbi za gospodarsko izkoriščanje Kitajske. Družbi bosta napol uradni.

Novo zračno ladjo najnovejše oblike in vrste bo zgradila neka ameriška družba, ki namerava uvesti reden promet z Evropo in tako konkurirati nemški Zeppelinovi družbi.

Hud vihar je prevrnil tri železniške vozove na neki turški postaji blizu Ankare. Med tem je pripeljal ekspresni vlak, ki se je lazele v tovarne vozove ter skočil s tira. Precej ljudi je bilo ranjenih.

Poljski zunanji minister Beck je bil včeraj v Napoliju, odkoder je po slovesnem sprejemu odpotoval v Rim.

Irška vlada je imela včeraj sejo o pogajanjih, na katerih so razpravljali o težkočah, ki so nanjo naletela med Irsko in Anglijo.

Vlada v Transjordaniji je na zahtevo Angležev prišla namestnika v Amanu, češ da je pripravljal splošno vstajo Arabcev proti angleški oblasti.

Poslanik valencijske vlade v Londonu je pri angleški vladi vložil ugovor, ker so Angleži vrnili nacionalistom mornarje s potopljene križarke »Baleares«, katere so angleške bojne ladje rešile.

Za novega ravnatelja v dunaj. Burghtheatru so imenovali pisatelja Jelušiča, ki je po rodu Hrvat, sicer pa hud hitlerjanec. V slovenščino je pred leti Fran Albrecht prevedel njegovo malo vredno delo »Čezare«.

Velike plasti zemlje so se zrušile v rudniku pri kraju Lamoier v severni Franciji. Več rudarjev je zasulo.

Vnuk bivšega nemškega cesarja Viljema II., knez Ferdinand, ki bi ga nekateri, sedaj upokojeni, nemški vojaški krogi radi videli na nemškem prestolu, se bo morda poročil z rusko veliko kneginjo Kiro, ki jo ruski emigranti priznavajo kot kandidatino za carski prestol. V tem zakonu se bosta torej znašla kandidata za prestole dveh največjih držav v Evropi.

Stavkati so začeli nameščenci vseh bolnišnic v francoskem Lilleu.

Bivši ameriški predsednik Hoover je odpotoval iz Varšave in bo v kratkem zapustil Evropo.

Uspelo predavanje o možnosti gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo je imel tržaški vseučiliški profesor Umberto Urbani. Predavanja se je udeležilo odlično milansko občinstvo.

Italijanski zunanji minister grof Ciano bo uradno biskal Turčijo v aprilu. Tedaj bodo sklenili prijateljsko pogodbo med Italijo in Turčijo.

V Nemčiji se mudi grški propagandni minister Nikoludis, ki je gost nemške vlade. Med drugim je obiskal tudi veleposlanika v Leipzigu.

36.000 tekstilnih delavcev v Lodzu, središču poljske industrije, je začelo stavkati.

Mednarodni olimpijski odbor je sklenil, da bodo olimpijske igre 1940 klub vsenu gorvorjenju v Tokiu. Celo angleški zastopniki niso temu sklepu nasprotovali.

Za romunskega zunanjega ministra je kralj imenoval dosedanjega podtajnika Petresca Comnena.

Italijansko vojaško vodno letalo je treščilo na tla blizu Rima, pri čemer je našlo smrt 5 vojakov.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je pri slovesu iz Londona obiskal med drugimi tudi nadškofa Canterburyjskega, ki je znan kot nasprotnik narodnega socializma.

10 milijonov dolarjev je poveril ameriški finančnik Whitney, lastnik velike agenture v New Yorku. Spravili so ga pod ključ.

Komunistično stranko namerava prepovedati kanadska vlada, ki je s posebno odredbo zabranila vse sestanke komunistov.

Čez 4 metre snega je zapadlo po nekaterih vzhodnih pokrajinah v Turčiji.

Veliki fašistovski svet je včeraj razpravljal o razgovorih, ki jih ima zunanji minister Ciano s angleškim zastopnikom lordom Perthom za srazom.

Hitler je odlikoval bivšega poslanika na Dunaju von Papena z zlatim znakom narodno socialistične stranke za njegovo »dragoceno sodelovanje in pomoč«. Ni čudno, saj je bil Papen tisti, ki je narodnemu socializmu pomagal na oblast v Nemčiji 1933., v Avstriji pa letos.

Prijatelji globokih in vsebinsko lepih filmov!

KDO JE KRIV?

Usoda mladeniča, obsojenega uboja, lastni oče sodnik naj ga pošlje pod žiljotino?

Danes si morate ogledati

K I N U

UNIONU

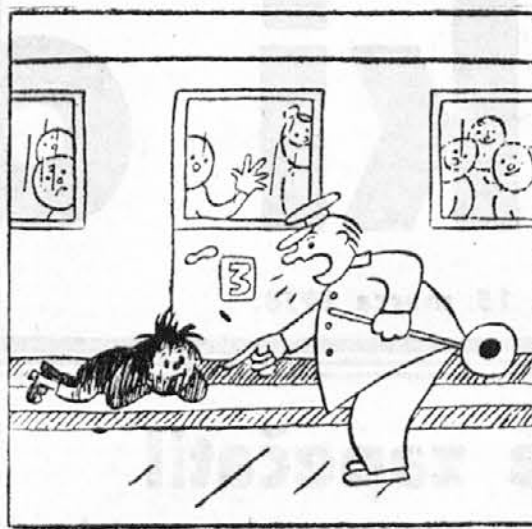
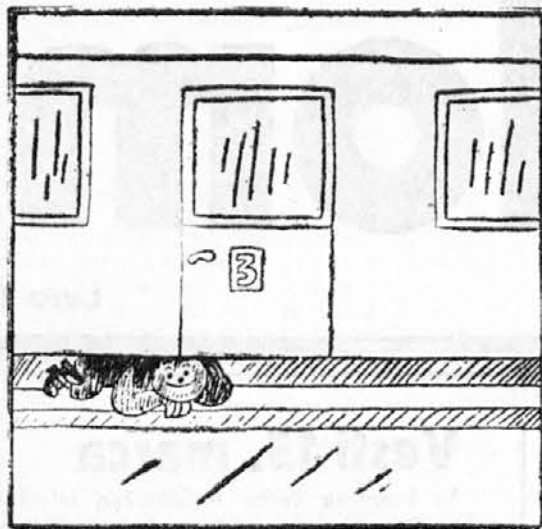
Telefon 22-21

Le coupable - v glavni vlogi

PIERE BLANCHARD

ta film, ki ga je Paris občudoval nad pol leta!

Predstave ob 16, 19.15 in 21.15

Velikanski mamut v strugi Nevljice?

Izkopali so kost, težko 14 kg

Kamnik, 15. marca.

Veliko senzacijo ne samo v kamniškem okraju, pač pa po vsej Sloveniji, je vzbudila vest, da so večeraj v strugi Nevljice pri Kamniku našli na dobro ohranjeno kost neke velikanske predpotopne živali. Delavci, ki so zaposleni pri uravnavanju Nevljice, so izkopali ogromno kost, ki tehtala 14 kg. To ni morda velikanski okol, kakor so prvotno mislili, pač pa mora biti to neka druga kost morda res od predpotopnega mamuta. Kost je ležala zakopana v sivi glini in je tako lahko ostala do današnjih dni še skoraj nerazpadla. Na mestu, kjer so jo našli, so takoj vse nadaljnje izkopavanje ustavili, kajti vse se tako zdi, da tu ni pokopana ena sama kost, pač pa najbrže vse okostje velikega mamuta. Z nadaljnjim kopanjem

bodo nadaljevali, ko prispe na kraj te zanimive in za Slovenijo edinstvene najdbe, strokovna komisija. Danes zjutraj je že odšla na ta kraj posebna komisija iz Kamnika, v kateri so kamniški župan g. Nande Novak, veterinar g. Zadnikar, umetni slikar Maks Koželj in akademski slikar Cuderman Stane. Za njo pa bo v kratkem prispejala iz Ljubljane tudi še druga, strokovna komisija, ki bo skušala ugotoviti, od kakšne zverine je ta velikanska kost, obenem pa bodo ob tej priliki tudi odredili nadaljnja izkopavanja, da ugotovijo, če morda le ne leži na tem mestu res pokopano vse okostje ogromnega mamuta.

Najdba je upravičeno vzbudila veliko pozornost, kajti kaj podobnega pri nas še nismo doživeli.

Stiska v mestnih uradih

Mestna občina že dalj časa pripravlja načrte za novo razmestitev in išče potrebnih prostorov, da bi mogla svoje urade čim bolj smotno namestiti in jih osredotočiti na bolj strnjeno mesto. Mnogo je pridobila občina s tem, da je kupila Mahrovo hišo na Krekovem trgu. Ker za sedaj iz težkih finančnih razlogov še ne more misliti na najmanj 30 milijonsko obremenitev mestnih financ, skuša najti začasno rešitev s tem, da čim več mestnih uradov osredotoči v glavnem magistratnem poslopiju in v mestnih hišah, ki so temu poslopiju najbližje. Seveda pa ne izpusti iz vida svojega končnega cilja po zgraditvi centralnega magistratnega poslopija, za katerega pripravlja načrte.

Le malo je stvari, ki se rešujejo le v enem oddelku ali enem uradu; navadno jih mora reševati po več referentov, kar je zelo zamudno in to ravno vsled raztresenosti mestnih uradov po ločenih poslopijih.

Vsled povečanega poslovanja mestnih uradov po inkorporaciji okoliških občin so postale posebno nevarne razmere v tistih mestnih uradih, ki imajo največ opravka s strankami, zlasti v finančnem, tehničnem, socialnem, gospodarskem oddelku in v mestnem fizikatu.

Finančni oddelek,

ki obsega poleg finančno-konceptnih in finančno-političnih poslov še računovodstvo, blagajno, izvršilni in trošarinski odsek, ima brez trošarinskega odseka sam 70 uslužbencev, ki se sedaj stiskajo v prvem nadstropju Kresije, v petih pisarnah. V eni sobi, kjer je povrhu še blagajna in likvidatura, se guete 20 uradnikov. V ta prostor pride dnevno do 400 strank, ki se v tem majhnem prostoru ne morejo zvrstiti, niti v miru čakati ali si celo kaj zabeležiti. Tudi prostori, v katerih je trošarinski urad, so mnogo premajhni in pretesni.

Dosti bolje tudi ni

v tehničnem oddelku,

ki se nahaja v drugem in tretjem nadstropju Kresije, deloma pa še v drugih poslopijih, tako v Mahrovici hiši, v šempetrski vojašnici itd. Treba je upoštevati, da tvorijo tehnično osebje inženirji in tehniki, 50 po številu, ki potrebujejo dovolj prostora za risalne mize, načrte itd.

Gospodarski oddelek

pa ima svoje urade celo v zasebnem poslopiju v Beethovnovi ulici, torej precej oddaljen od drugih mestnih uradov.

»Šele pred kratkim sem zvedel,

koliko je napravil profesor Gérard v Franciji in v Evropi za svobodno Irsko. Šele malo časa vem, da ste s svojim velikim vplivom podpirali napore Douglasa, Hydea, Davida Comyna in velikega Eoil Mac Neilla, odkar obstoja galska liga. Po Vaši zaslugi je zvedel svet, da eksistira Irski, da naj bo svobodna dežela, da ima svoj jezik in da je njena pravica, če zahteva svojo lastno vojsko in svojo diplomacijo. Ponavljam, da nisem nikoli učenjak in da se drugi mnogo bolj poklicani, da Vam izrečejo hvaležnost za to v imenu moje domovine. Ta svoj sestavek ste napisali v spomin padlih irskih vojakov od avgusta leta 1914 dalje, zato bi se Vam lahko zahvalil neznan poročnik irskih strelcev.

»Ali ste bili poročnik pri irskih strelcih,« sem ga vprašal začuden, ker nisem mogel tega spraviti v sklad z visoko starostjo svojega gostitelja.

»Na dan napovedi vojne sem vstopil. Takrat sem se mislil, da bo Anglija držala svojo besedo in da bo vsak strel, oddan proti Nemčiji, oddan za svobodo moje domovine.«

»In ... ali ne verjamete več?«

»Za kakšnega me vendar smatrate,« je rekel gospod TERENCE smehljaje.

Obračal je strani, na katerih je bil tiskan moj »Moj članek«.

»Toda vendar,« je mrmral dalje, »nimam se, da so objavljene take stvari.«

Njegove oči so se svetile. Videl sem, kako se na njegovem bledem čelu napravlja guba in se poglablja.

»Sed-ul-Bahr!« 25. april 1915. Koliko strašnega sem videl že od tedaj, toda tega, kar sem videl v Dar-

Pierre BENOIT:

VELIKI JEZ

Roman iz irskih bojev za svobodo

danelah, še nisem videl nikoli. Bil je dan izkrcavanja in Irci so prišli na vrsto, seveda prvi. Čim so se pojavili na brvi, so jih Turki z ognjem naravnost pokosili. Od prvih dvesto mrtvih — samih prostovoljcev, kakor ste čisto pravilno omenili —, je bilo ubitih 149 in trideset ranjenih. Ostali so poskakali v vodo, da bi priplavali do obale. V vodi pa je bila postavljena nevidna žična ovira. Se sedaj gledam agonijo sivkasto zelenih plavčev, ki jih je zagrabila za noge podmorski železni oklep. Dvigali so svoje roke visoko ... sedaj so mrtvi, mrtvi ... in zakaj! Zakaj!

Tudi stari mož je izpil sedaj čašo vode.

»To pa, kar Vam ni znano, gospod profesor, ali pa Vam je znano in zaradi cenzure niste smeli napisati, je, da je ostal ta velikanski pogum neznani. V Angliji ni bilo nikdar dovoljeno izgovarjati imen teh irskih junakov. Zvečer na dan izkrcavanja so brzojavke admirala von Robeka za molčale imena naših polkov ... Pol drugo leto, gospod profesor, smo se borili na Vam dobro znani način za angleškega kralja. Sedaj je pa konec. Ampak čisto konec. Ti mali modri vojaki, ki tako hite na tem kolodvoru pod nami, lahko nadaljujejo ta peklenjski ples. Za nas je končan. Naša naloga je nekje drugje.«

»Kje?« sem vprašal

»V irskih strelskih jarkih, gospod profesor. Ne pa v francoskih.«

Mrzel veter je zanihal zavese in prinesel s seboj novo neprijetno trobentanje.

»Zopet nov polk, ki se bo od-peljal,« je rekel starec.

»Kakšna revščina! Ubogi ljudje! Ah, tudi če bodo zmagovalci, kdo bo pomislil na njihove žrtve na mirovni konferencah za zeleno mizo?«

Ponovil je:

»Kakšna revščina! Kakšna revščina!«

»Kaj pa naj napravimo?« je rekel v svoji boleštni vni. Potrto je skomignil z rameni.

Na kolodvoru je ponehaval hrumenje. Hkrati a hrumom se je manjšala tudi razburjenost gospoda TERENCE. Skoraj z mirnim glasom je nadaljeval:

»Moram vam povedati resnico. Sedanje dejanske razmere na Irskem se ne ujemajo povsem z zaključkom Vašega sestavka. Trdite namreč, da to junaštvo dokazuje končno spoznanje, da ni drugega sredstva za pridobitev irskih pravic, ko upor. Potemtakem so torej morilec iz leta 1882, že izrečno odklonili zvestobo angleški kroni pred irskimi vojniki, ki so bili v Dardanelah in v Srbiji ... To je napačno, gospod profesor, in to vam bom tudi takoj dokazal. Vojaki iz

Tatinska nadloga v Kranju

Kranj, dne 14. marca

V naše mesto hodijo dan za dnem iskat dela brezposelni delavci od blizu in daleč in razumljivo je, da vsak ne more dobiti takoj dela, temveč čakajo po tedne in mesece in iščejo protekcije, ki bi jim izposlovala vsaj skromni zaslužek. Največkrat jih vidimo čez dan, ko se naslanjajo ob zidove in brezbržno kade cigarete. Nehote se človek vpraša, kje in kaj ti ljudje jedo in kje prenočujejo. Morda vzdrže nekaj dni brez tople hrane, potem pa s silo poiščejo denarja in drugih stvari. Prav zato pa je v Kranju skoraj vsak dan izvršena kakšna tatvina ali vlom in to na najbolj prometnem delu mesta ali ob skrajni periferiji mesta. Razumljivo pa je, da je to stanje za Kranj in okolico nevarno, saj ni ničesar več varno pred tatovi in vlomilci, kljub temu, da so meščani previdni in skrbno zaklepajo tudi najmanjše stvari.

Pred dnevi je prinesel precejšnje razburjenje vlom v konfekcijsko trgovino g. Jazbeca, posebno še zaradi tega, ker domnevajo, da so vlom izvršili isti ljudje kakor vlom in tatvino v trgovino s čevlji »Elit« in isti, ki so vlomili v delavnico g. Kobala na pustni večer. Vlomilci je preganjal služkinja živinodravnikarja g. Bedenka in vlom tudi takoj javila orožništvu in policiji. Ker pa ni prišel na kraj vzloma takoj orožnik, so vlomilci srečno odnesli pete. Pozneje so sicer aretirali tri mlajše fantje, vendar so dognali, da ti nimajo nobene zveze z vlomilci.

V soboto 12. t. m. zvečer pa je tukajšnja policija aretirala dva tatova, ki imata brčkone še več tatvin na vesti. Iz veže trgovca g. Kapušina sta namreč Anton J., delavec iz Smlednika in Ivan M., brezposelni delavec iz bližnje okolice Kranja, ukradla tri moška kolesa. Ivan M. je bil previdnejši in je naložil Antonu dva kolesa, sam pa se je z enim odpeljal proti Primskovem. Medtem, ko je Anton korajžno vlekla dva kolesa iz veže, je prišel iz veže lastnik in pograbil tatu ter ga izročil policiji. Stražnik je takoj nato pohitel še na Primskovo in našel na nekem dvorišču ukradeno kolo, takoj pa je aretirati tudi tatu. Dva kolesa je policija takoj oddala lastnikoma, lastnik tretjega kolesa pa je neznan.

Zločinski požigalci spet na delu

Maribor, 14. marca.

V Račah, katerih okolica je znana po svojih številnih požarih, so zopet imeli dva požara, o katerih so orožniki ugotovili, da jih je zanelo zločinska roka, katere pa do sedaj še niso mogli odkriti. Prvi požar je nastal na gospodarskem poslopiju posestnika Jakoba Predikaka v Spodnji Gorici. Domači so brezskrbno sedeli v sobi za mizo, ne da bi slutili, da je njihov hlev že ves v plame-nih.

V prvem delu smo v duhu poromali na Primorsko ter tja na Koroško, v drugem smo se ustrašili Vraga ter obžalovali, da se kralj Matjaž še ne prebudi, v tretjem smo sanjali o dekletu, rožah in nagelnjih, v četrtem pa se nam je kradla v srce porajajoča se pomlad.

Občinstvo, ki je napolnilo dvorano, je s tem pokazalo razumevanje za delo naših tiskarjev ter jim tako zagotovilo tudi materialen uspeh, ki ni ravno med zadnjimi.

Dardanel in morilci iz parka Phoenix so si enaki. Vel se navdušujejo za ene ideje, vel ...

Starec je vstal.

»Za sem bil tisti, gospod profesor, ki je šestega maja leta 1882. ob desetih dopoldne v parku Phoenix ubil lorda Frederica Cavendisha, podtajnika za Irsko, medtem ko so moji tovariši ubili državnega tajnika Burkea. Ves dogodek se je odigral pred očmi podkralja, lorda Spencerja, ki je z okna svojega gradu prisostvoval temu spopadu, ne da bi ga razumel. Ta napad še danes ni pozabljen. Gotovo še veste, o kakšnim usitkom je tedaj ves svet skrilval pred angleško pravico te junaške borbe. Sedaj, trideset let kasneje, sem bil pohvaljen zato, ker sem pripomogel, da je nekaj Turkov v Dardanelah prišlo ob življenje ... Če gledamo z istega stališča — in to je zame edino, ki ga priznavam — je s tem dokazano, da sta morilec in vojak drug drugemu enakovredna. Ni moja krivda, da so Angličji tako ustvarjeni; toda vedeti moramo, gospod profesor, če spravim s poti enega njihovih ministrov, imamo več upanja na kak učinkovit razgovor, kakor če ostanemo neumni vojaki.«

Udaril je z levo pestjo po mizi. Spominjam se, da je imel TERENCE ves čas med obedom na levici rokavico.

»Nikake pravice nimam, da bi se imenoval vojnega invalida. Krole v strelskih jarkih so mi priznale in imel sem dovolj časa, da sem si sam izprašal vest. Mislil sem na naše voditelje v angleškem parlamentu. Ti voditelji so me prevarali

Filmi

Trije neumni dnevi (Kino Sloga). Film, za katerega so posneli kölnski karneval. Zgodba je izmišljena zgolj zato, da skozi material karnevalske fotoreportaže vleče neke vrste rdečo nit, ki naj bi tvorila vez med drobci. »Trije neumni dnevi« bi brez škode lahko nosili drug naslov, namreč: »Pol drugo neumno uro«. Dovtipi so po že znani maniri ljudstva, ki je po narodi togo in stoji ves čas v pozoru, neokretni in prisiljeni. Le tu pa tam se kakor Pilat v »Credo« ukrade domislica, ki utegne v občinstvu izzvati odkritosrčen smeh. Režija je ohlapna, fotografija ni nič posebnega, igralci »se gredo« komike kakor invalidi športnike. Delo si bodo ogledali ljudje, ki morejo prebavljati res samo »najlažjo« hrano. Glavni šlager, »Tante Jutta aus Kalkutas«, ki glasbeno spremlja dogajanje, brez dvoma ne bo našel mnogo častilcev. Glasbeni motiv je obrabljen, tekst pa dokaj robat. Nemci dovtipnost prav težko ločijo od primordne duševske robatosti in neslanosti.

»Poročnik indijske brigade« za naše naročnike 14 din, za druge 24 din.

Deseti vinski sejem v Ljutomeru je lepo uspel

Ljutomer, 14. marca.

Deseti vinski sejem z vinsko razstavo, ki ga je priredila Vinarska podružnica v Ljutomeru, je lepo uspel. Razstavljeno je bilo 138 vzorcev vina, ki so obiskovalcem zelo ugajali. Pri tej prireditvi se je tudi mnogo poučnega in koristnega videlo in slišalo. Že pri otvoritvi so razni govorniki kritično presojali in primerjali položaj vinogradnikov v preteklosti, sedanosti in v bodočnosti. Mnogoštevilni gostje pa so se med pokušanjem izmenjavali svoja mnenja o vinskem vprašanju. Vinogradniki in razstavljalci so bili tudi z materialnim uspehom zadovoljni, saj so prodali okoli 700 hl vina, po večini domačim kupcem. Zadovoljni pa bodo tudi kupci, ki so se pravčasno oskrbeli z našim kvalitetnim vinom. Cene vinu so se gibale za mešana vina 5 do 6 din liter, za sortna pa 6 do 8 din za liter. Lepa prireditev bo ostala vsem udeležencem v najlepšem spominu.

nih. K sreči je v tistem času prišel mimo hiše trgovec z mlekom Kmetec, ki jih je takoj obvestil o požaru, naka so s pomočjo sosedov mogli iz poslopija rešiti orodje in vozove. Na pomoč so prispeli tudi domači gasilci, ki pa so po nesreči imeli svojo v popravilu v Mariboru. Preden so prispeli gasilci iz Podove in Sikol, pa se je požar že tako razširil, da poslopja niso mogli več rešiti in so ga mogli le omejiti, vendar se jim ni posrečilo plamenov toliko zaježiti, da ne bi preskočili na sosednje gospodarsko poslopje posestnika Ivana Potiške, katero so tudi vpepelili. Po sledovih, ki so jih našli orožniki, je nekdo preko njiv prispel do gospodarskega poslopija ter ga zažgal.

Ko so se gasilci po opravljenem delu vračali proti Podovi, so jih iz te vasi že zopet pozdravljali plameni. Gorelo je gospodarsko poslopje posestnika Franca Praunspregerja, od koder se je požar razširil tudi na hleve posestnika Franca Damjana. Obe poslopji sta z vsem, kar je bilo v njih, pogoreli do tal. Tudi tukaj so orožniki ugotovili zločin, ker so odkrili sledove, ki pričajo, da je požigalec preko njiv skrivoma prispel do gospodarskega poslopija in v njem podtaknil ogenj. Orožniki so neumorno na delu, da izsledijo zločinskega požigalca.

Pretep med nab'ralci hmelja s smrtnim izidom

Maribor, 14. marca.

Danes popoldne se je pred sodniki malega senata mariborskega okrožnega sodišča zagovarjal 20 letni Ivan Ilec iz št. Vida pri Ptuju, kateremu je obtožnica očitala, da je septembra lanskega leta ob zaključku nabiranja hmelja v Marenbergu v pretepu z nožem sunil svojega tovariša Karla Gajška v desno stran prsi. Na posledicah te rane je Gajšek v bolnišnici v Slovenj Gradcu umrl.

Dne 8. sept. lanskega leta so bili v neki mal renberski gostilni obirači hmelja, ki so bili tiste dni zaposleni pri posestniku Tereziji Zupanc v Marenbergu. Delavci so prejeli plačilo in so se pripravljali za odhod. Se prej pa so hoteli malo povesejati. V gostilni se je zbralo nekaj fantov, ki so se pa takoj ločili v dve skupini, na eni strani Slovenci, na drugi Hrvati. Fantje so se precej opili in zato je kaj kmalu prišlo med obema skupinama do prerakanja, zlasti potem, ko so Hrvati pričeli slovenske fante zmerjati za Kranjci. Do hujšega spopada je šele prišlo zunaj gostilne okoli pol treh zjutraj. Ilec je v tem spopadu Gajška zabodel z nožem v prsi in ga tako poškodoval, da je na poškodbah čez teden dni umrl. Pri tem spopadu sta bila težje ranjena tudi Avgust Svečak in Franjo Novak, oba nekod iz Medjimurja.

Pri današnji razpravi je osumljenec svoje dejanje odkrito priznal, zagovarjal pa se je s silo-branom, češ da je bil izzvan in napaden. Ker so se sodniki prepračili, da je mejo silobrana preko-račil, so ga zaradi uboja obsodili na štiri leta strogega zapora in tri leta izgube častnih pravic. Zaradi poškodb, ki sta jih dobila Svečak in Novak, pa je bil oproščen, ker mu niso mogli dokazati, da jih je zakrivil.

Odmev avtonesreče na Pokljuki

**če naročite »Slovenski dom«
za tri mesece naprej, dobite roman
»Forečnik indijske brigade«
zastonj!**

Podmornica - najstrašnejše orožje bodočnosti:

Boji pod morsko površino

Spričo strašnih prednosti, ki jih imajo podmornice kot najučinkovitejše morsko orožje, se niti ena, še tako dobro z orožjem in obrambnimi pripravami oskrbljena ladja, ne more spustiti s podmornice v boj kot enakovreden njen nasprotnik. Države, katerih bodočnost je na morju, so morale iskati novih ladijskih vrst, ki bi mogle prenesti boj s podmornicami. V to vrsto spada

motorizirani brzi bojni čoln

Največje brodeve te bojnih čolnov ima danes Italija, ki tudi v tem pogledu nadkriljuje Anglijo. Ti italijanski čolni znamke MAK (Motorscrafti Anti-Sommergibili) so pravi lovci za podmornicami. Dolgi so 16 m, težki 14 ton in dosežejo brzino do 100 km na uro. Oboroženi so z dvema strojnica, z dvema metalcema torpedov in vozijo s seboj precej podmorskih bomb za obrambo pred podmornicami.

Med angleško-italijansko napetostjo ob abesinski vojni leta 1936, je bilo na južnih delih italijanske obale zbranih 400 pomorskih letal in nekaj sto teh bojnih čolnov... Ni čudno, da so Angleži odnehali...

Tekma v brzini

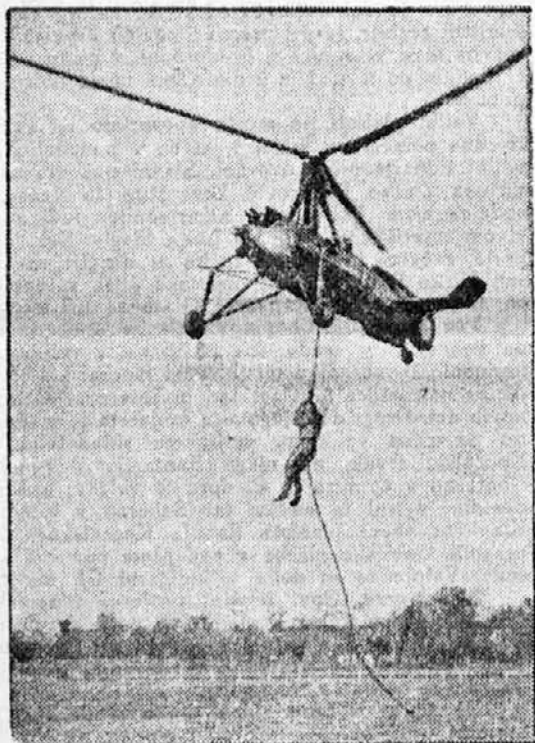
Brzine, s katero razpolaga bojni čol, podmornica ne more nikdar doseči. Pri spopadu s podmornico na površini ima čol zaradi brzine ogromno prednost, ker se ji lahko hitro približa, medtem ko se podmornica na površju le počasi obraca in težko brani. Čoln izstrelji vanjo dva torpeda, potem pa se z vso naglico obrne v nekaj kratkih trenutkih za 180 stopinj, pri čemer se zaradi brzine vzpne z vsem prednim delom iz vode. Podmornica potrebuje za tak obrat dolge minute in veliko prostora.

Najhitrejša take boje čolne ima Nemčija. Gonila jih dva Diesellova motorja s 1250 konjskimi silami.

Bojna ladja brez vijaka

Ce hoče tak bojni čoln ustreči svojemu namenu, se mora z divjo brzino približati svojemu cilju toliko, da ga njegov torpedo lahko doseže, potem pa se mora v nekaj sekundah ustaviti. Mora pa biti tako močan, da kljubuje udarcem valov ter dobi potrebno oporo za uspešno izstreljevanje torpedov. Ko te izstrelji, se mora naglo obrniti in bežati.

Vsem tem zahtevam navadni vijak, ki žene ladje, ne more ustreči. Morali so ga zamenjati s

Francosko letalo, ki lahko v zraku tudi postoji kakor postolka. Takšna letala Francozi uporabljajo predvsem pri reševanju in zdravstveni službi.

tako imenovanim »Schneiderjevimi vijakom«, ki je podoben nekakemu vodnemu biciklu in je pritrjen pod sploščenim zadnjim koncem ladje. Lopatice tega vijaka se gibljejo po vodi kakor vesla. S pomočjo posebnega vzvoda je mogoče gibanje teh lopatic avtomatično regulirati in čoln ustaviti ter ga obračati z njegovo lastno silo.

Zaradi teh prednosti so lahki bojni čolni postali še nevarnejši za podmornice in so dobili poseben pomen za države, ki morajo braniti dolgo in razčlenjeno obalo in ki imajo plovne reke na veliko daljavo.

Boji pod morjem

Proti podmornicam, ki plujejo pod morsko površino, je danes eno samo posebno orožje, razen teh bojnih čolnov. To so majhni zrakoplovi, kakršnih ima precej zlasti ameriška mornarica. Iz precejšnje višine je navpično lahko ugotoviti, kod se giblje podmornica. Zrakoplov, ki lahko miruje v zraku in poljubno spreminja brzo — ne tako, kakor letalo, ki mora neprenehoma drveti, če se hoče obdržati v zraku — more podmornico natančno zasledovati in jo s podmorskimi bombami uničiti, ne da bi bilo to zanj kaj zelo nevarno. To obrambno sredstvo proti podmornicam bi prav prišlo zlasti v Sredozemskem morju, če bi zares hoteli ugotoviti, čigave so bile skrivnostne podmornice, ki so napadale trgovske ladje.

Razen teh zrakoplovov prihaja za tak boj proti podmornicam v poštev še tako imenovano »avto-giro« letalo, ki je zgrajeno tako, da se s pomočjo posebnega velikega vodoravnega vijaka dvigne in spušča naravnost navpično.

Žalo gre podmornic in reševanje

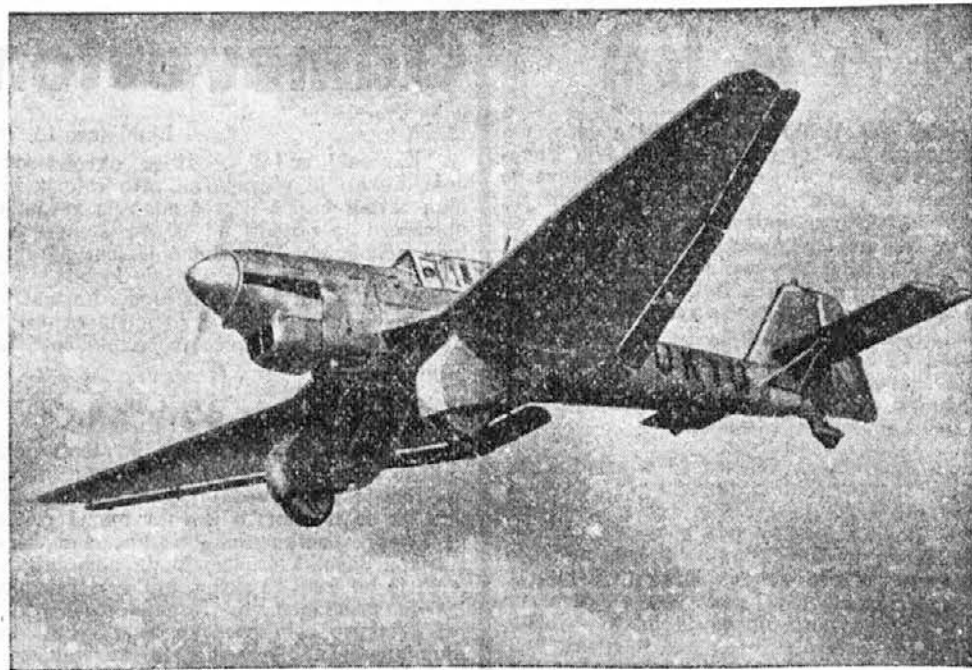
Dodaj ni bilo za podmornico, ki so ji odpovedali stroji in je morala ostati na dnu, rešitve. Šele lani so ameriški inženirji zgradili tako imenovani rešilni tank, s katerim se je mogoče spuščati na dno morja in rešiti ljudi iz podmornice, ki ne morejo iz jeklenega oklepa zaradi silnega pritiska vode, ki bi jih strli takoj, ko bi odprli vrata svoje ječe. Ameriški tank se prilapi na podmornico, tako da ljudje v njej lahko odpro oklep in se s potapljaškimi pripravami dvignejo na površje.

Med svetovno vojno in po njej je prihajalo do strahotnih žaloiger s podmornicami: v jeklenem trupu potopljene ladje so ljudje preživljali obupne minute, ure in dneve ter vedeli, da ni upanja za rešitev. Nad njimi so se gibale bojne ladje, ne da bi mogle kaj pomagati. Ladje so prihajale od vsepovsod, ko so dobile po radiu žalostni klic na pomoč: SOS, potapljašči so se spuščali do podmornice in se z udarci pogovarjali z ljudmi v njej, ki so bili obsojeni na konec. Tekle so ure in ure obupnega čakanja... zastoj... Električna iz akumulatorjev je polagoma pošla, potopljence je zajela noč. Zrak je zaradi pomanjkanja kisika postajal vse težji in zadušnejši... Vse je utihnilo, stroji so morali nehati z delom, tišina in mrak sta objela na smrt obsojene...

Tako podmorsko žaloigro kaže tudi film »Podmornica D-1«. V pričakovanju konca na potopljeni podmornici, ki je obsojena na smrt, pozabijo ljudje na vse, kar jih je v življenju razdvajalo: na ljubezen in sovraštvo. Može, ki so si bili na svetu tekmeči v delu in v ljubezni, si tu zro v oči in vidijo pred seboj samo še — smrt!

Pogled v bodočnost

je spričo vsega tega, kar nam kažejo podatki o najstrašnejšem orožju bodoče vojne, o podmornici, kaj moten in žalosten. Politični položaj nad Evropo in nad svetom se zaostruje iz dneva v dan v znamenju vojne, vseh se obzorje malo zjasni, a kdo ve, za kako dolgo. Nihče ne more na to vprašanje odgovoriti, najmanj pa državniki in politiki. Amerika po Rooseveltovem nalogu gradi v San Diegu ogromno brodeve podmornic, toda nihče ne more jamčiti, da bo s tem groznim orožjem tako preskrbljena Amerika res prinesla svetu — mir?

Najnovejši nemški bombnik, ki ga žene motor z 680 konjskimi silami. Vanj lahko natovirijo do 500 kg bomb.

Švicarji napišejo največ pisem

Spričo velikega napredka moderne tehnike se je silno povečal tudi vsakovrstni promet, tako na železnica, na poštah, v pomorstvu, letalstvu, po radiu in drugod. Zanimivo pa je dejstvo, da vselej ne drži trditve, da bi morali biti ravno v tistih državah, ki so najbolj obsežne ali ki imajo veliko prebivalcev, tudi največ prometa. Tako od vseh držav stoji v poštnem prometu Švica na prvem mestu. Izračunali so, da vsak Švicar povprečno vsako leto napiše 173 pisem. Švicarjem torej ne more nihče očitati, da so leni za pisanje. Najmanjši poštni promet je dodaj zaznamovala Romunija, kjer odpade na leto povprečno samo 14 pisem na vsakega Romuna. Pravo presenečenje je prinesla tudi telefonska statistika. Kdo bi si mislil, da v tej stvari niso prvi Amerikanci ali Angleži, pač pa Danci! Na vsakega Danca pride povprečno na leto 160 telefonskih razgovorov. Pa tudi pri tem bi morda kdo dejal, da je to vendar neznatna številka. Da. Res ni velika, toda pomisliti je treba, da je v vsaki državi velika množica tudi takšnih ljudi, ki v svojem življenju nikdar telefona niti videli niso, kaj šele govorili po njem. Največji sovražnik govora po telefonu je — kakor kažejo številčni podatki — Grk. Le dva telefonska razgovora odpadeta naj na leto. Glede drugega prometa pa stoji res Amerika — kar se tudi nič kaj čudno ne zdi — na prvem mestu. Združene severnoameriške države so prva

dežela na svetu, kjer so ljudje poslušali radio. Od vsakega tisoča prebivalcev jih ima 178 ljudi radio aparate. Tudi samotni prebivalci po ameriških kmetijah precej časa prebijejo pri radiu. V severni Ameriki imajo tudi največ avtomobilistov. Na tisoče prebivalcev pride 206 avtomobilov. To število pa se pokaže še večje, če pomislimo, da ima vsaka družina, ki šteje najmanj dva člana, svoj avtomobil. Sicer statističnih podatkov o avtomobilskem prometu v Bolgariji nimamo na razpolago, vendar se zdi, da je ta promet tudi precej manjši kot je n. pr. v Jugoslaviji.

»Ali zna pa ta papiga tudi govoriti?«
Trgovci s pticami: »Veliko veselja boste imeli z njo. Prejšnja lastnica jo je prodala samo zato, ker je sploh ni pustila do besede.«

Pevka: »Ali ste opazili, kako je moj glas napolnjeval dvorano?«
»Da, da, cela vrsta poslušalcev je šla ven, da je napravila prostor.«

On: »Meta, tu v časopisu stoji nekaj o tebi.«
Ona: »Res? Kaj pa?«
On: »Da je statistično dokazano, da je preveč žensk na svetu.«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek 15. marca: 11 Solška ura: 8 kolesari na pariško razstavo — dialog (g. Mirko Demšar) — 12 Operni odlomki (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Operna glasba (Radijski orkester) — 14 Napovedi — 15 Uspavanka in podkonec (plošče) — 18.40 Narodno obcestvo (g. prof. dr. Stanko Gogala) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura: Meseni kulturni pregled — 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20 Večer ruske glasbe, zodelujejo: ga. Milena Strukelj, Vrenčičeva, Aleksander de Make, prof. M. Lipovšek (spremljajo na klavirju) in Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Citraški koncert (g. Vilko Skok).

Drugi programi

Torek, 15. marca: Belgrad: 20 Narodne pesmi — 20.30 Komorni koncert — 21.30 Zabavna glasba. — Zagreb: 20 Igra — 20.30 Klavir — 21 Orkestralni koncert — 22.20 Jazz — Dunaj: 19.50 Zabavna glasba — 22.30 Komorna glasba — 23 Plesna glasba — Budimpesta: 19.15 Orkestralni koncert — 23 ICganski orkester — Rim-Bari: 21 Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana« — Praga: 20.25 Zbor — 22.15 Plesna glasba — Varšava: 21 Simfonični koncert — 22 Salonski orkester — Sofia: 20.30 Narodna glasba — 22 Vokalni koncert — 23.45 Ruske romance — 23.15 Lahka in plesna glasba — Berlin: 19.10 Zabavna in plesna glasba — Königsberg: 19.10 Plesna glasba — 21 Opera — Hamburg: 19.10 Orkester in zbor — Bratislava: 19.40 Klavir — 20 Orgle — 21 Pesta glasba — Köln: 19.15 Orkestralni koncert — 20.10 Filmske novosti — 20.30 Plesna glasba — Stuttgart: 20.15 Hindlov ciklus — Beromünster: 20.10 Simfonični koncert — Monte Ceneri: 20 Mozartova opera »Impresario«.

Meč, ki so ga Japonci poklonili Hitlerju v spomin na ustanovitev protikomunističnega bloka. Enak meč je dobil tudi Mussolini.

ROBERT LORD

34

POD ČRNO KRINKO

V neki skupini je stal tudi Frank. Bil je slabe volje. Od prejšnjega večera ga je bolela glava. Tudi on je poslušal zanimive pogovore. Vedno bolj se je zanimal za to, kar so prinesli razni časopisi. Skoraj vsi so obsojali tako ravnanje, bilo pa jih je vseeno tudi nekaj takih, ki so ga odobraval.

Frank se v pogovor ni mešal.

»Ko so šli na delo, je prišel k njemu Cliff in mu zašepetal na uho:

»Pazi, da se ne izdaš!«

»Bodi brez skrbi, preveč cenim svojo kožo!...«

Nekaj dni je minilo. Prvo vznemirjenje se je poleglo.

V ravnateljstvu tovarne Hendon Worksa je bila seja. Govoril je glavni ravnatelj:

»Torej Dombrowski se ni vrnil. Postaviti moramo novega nadzornika. Prosim gospoda ravnatelja strojnega oddelka, da predlaga za nadzornika enega od najboljših delavcev.«

In ravnatelj strojnega oddelka, ki je vse svoje življenje samo gumi žvil, se je v tem trenutku spomnil razgovora, ki ga je imel pred nekaj dnevi z delavcem Cliffom Summersom. Večkrat je premišljal o tem razgovoru...

Zdaj pa se ga je o pravem času spomnil.

»Ker se Dombrowski ni vrnil, predlagam kot ravnatelj strojnega oddelka za nadzornika Franka Taylorja.«

Ravnateljstvo je predlog sprejelo.

»Franku Taylorju takoj sporočite, da že jutri prevzame novo dolžnost,« je končal glavni ravnatelj, zaključil sejo in odšel igrat golf.

Malo pozneje je dobil Cliff Summers sporočilo, naj se takoj oglasi v ravnateljstvu.

Ko je Cliff vese presenečen prisopihal k ravnatelju, mu je ta ljubeznivo ponudil stol in ga povabil, naj sede. Celo gumi za žvečenje mu je ponudil, pa ga je Cliff odklonil.

»Premišljeval sem o najinem zadnjem razgovoru, ki sva ga imela pred nekaj dnevi...«

»Dobro je, če človek misli in premišljuje. To je dobra človekova lastnost in prednost,« mu je odvrnil Cliff nedolžno.

»Predlagal sem vašega tovariša Franka Taylorja za nadzornika...«

Cliffa je kar zagnalo s stola.

»Tako?! Res?! Odlično ste napravili!... Zelo dobro!«

»Lahko obvestite Taylorja, da že jutri prevzame nadzorniške posle. Jutri bo dobil pismeno obvestilo o imenovanju in o povišanju plače.«

»Hvala, gospod ravnatelj. Res ste dobro naredili...«

»A poleg tega sem hotel z vami še nekaj drugega govoriti. Veste, danes je taka priložnost...«

»Ne razumem vas, gospod ravnatelj...«

»No, tako, je nekaj stvari, o katerih bi rad slišal tudi vaše mnenje. Jaz nekatere reči že odobravam...«

»Ljubše bi mi bilo, če bi govorili odkrito...«

»Dobro, dobiva se kje v mestu. Nekaj bi vas rad vprašal. Morda veste za našo pot... Morda...«

»Se zdaj vas ne razumem, gospod ravnatelj, toda premislil bom,« je odvrnil prefrigano Cliff.

Takoj je razumel, da ravnatelj išče zvez s Črno legijo. Toda, Cliff ni bil pooblaščen, da bi o tem komurkoli kaj pripovedoval. Za vsako stvar je moral prej imeti dovoljenje od vodja legije.

»Da, premislil bom malo, pa se bova drugič potem pogovorila. Še enkrat hvala, gospod ravnatelj. Moram hitro povedati Taylorju o napredovanju in sporočiti tudi drugim.«

Začel se je ravno opoldanski odmor, ko je Cliff prispel k svojim tovarišem pred tovarno.

Približal se je manjši skupini delavcev in jim velel:

»Tovariši! Kaj mislite, koga bi bilo zdaj treba postaviti za nadzornika?«

Vsi so molčali.

»Morda se pa Joe vseeno vrne,« se je čez nekaj trenutkov oglašil nekdo.

»Zelo dvomim,« mu je takoj odgovoril drugi. »Tu bi ga ne čakalo drugega, kot smrt. Dobro vemo, kako dela Ku-Klux-Klan!«

»Če se Joe ne vrne, mislim, da bi bilo treba imenovati za nadzornika Franka Taylorja,« se je oglašil tretji.

»Da, Frank bi bil najboljši. To je res dober delavec,« so kar povrsti odobraval vsi.

»No, če pa tako mislite, potem vam moram sporočiti veselo novico! Ravnokar me je poklical ravnatelj in me pooblastil, naj vam povem, da je ravnateljstvo imenovalo na Dombrowskega mesto Franka Taylorja!«

»Odlično! Živijo Frank! Kje je, da mu čestitamo?« je zagrmelo od vseh strani.

»Glej ga, tam-le je! Ravnokar prihaja... Hej, Frank! Pridi malo bližje!« je klical Cliff, ki je opazil Franka, da gre proti vходу v tovarno.

Frank je počasi prišel bližje. Skupina delavcev je bila vedno večja.

Cliff se je šaljivo postavil prednje in jim velel:

»Priklonite se, hlapci, gospodar prihaja!...«

Vsi so se za šalo globoko priklonili.

»Kaj pa norite. Cliff, ali si že spet imel pivo za zajtrk?...«

»Ne, gospodar. Mi te samo pozdravljamo, kakor zaslužiš in kakor se spodobi tvojemu vzvišenemu dostojanstvu...«

»Frank, čestitamo ti. Postal si nadzornik,« je pristopil k njemu eden tovarišev in mu stisnil roko.

»Kako to?... Jaz, nadzornik?... Kdo to pravi?«

»Jaz, prijatelj! Prav zdaj sem bil v ravnateljstvu in tam so mi povedali...«

V tem trenutku je prišel tudi Ed. Najprej je poslušal, dokler ni razumel, zakaj gre. Nato pa je stopil k Franku, ga pocukal za rokav, češ naj stopi z njim malo v stran.

»Frank, ali je res, da si postal nadzornik?«

»I, ne vem. Cliff pravi, da so mu to sporočili v ravnateljstvu.«

»Ali si kaj takega sploh pričakoval, Frank?« ga je vprašal Ed in ga z očmi skoro prebodel.

»Nisem, Ed, to me je čisto iznenadilo...«

»Res?...«

»Lahko mi to verjameš...«

»Hm, hm... No, če je že tako, potem ti čestitam. Veseli me, Frank...«